

DÉTAILLO

BREZEL

Trivouach cant dec hac
eunec ha tri-ugent

Var an ton Kerne.

Mar plichfe gant Doue accordi din yec'het,
Eun daou pe tri deves men l'c'e ma speret
Nem ober ma labour voar an de er j'arco,
En nos, goude ma choan, chefen d'ho c'hopio.

Men garje bout capabl de ober eur recit
Deus ar brezel presant, er feçon ma verit,
Mes impossabl e din, ma speret so dister,
Ne antreprenan quet discleria en antier.

Quement zo e'hoarvezet boa er c'hommançam'ant
Da vont betec er fin deus er brezel presant,
En lies a fêçon o'mp bet avertisset
Ma cleyemp dilezel on bue direglet.

Digasset zo clenvet dan dud ha dar loënet,
Hav ha goany rigourus, an ol treo rivinet,
Memes tra so en Franç tud deus ar re fallan
A gommet hep scurpul ar pec'hejou brassan.

Tremen c'hoesec cant mil deus he habitantet
A zo ari en franc mesq ar Gatholiquet
Pere e ra brezel d'ar zaënt ha da Zoue :
Ar brassan sacrilech eo ar goellan gante.

Men a meus studiet bueo arreze
Mes ne meus quet a zroat da henvel aneze,
Na da expliquo deac'h ar vue gonduont,
Troubli reont ar bed partout lec'h ma c'hellont.

Na glascont meit lacat ar revolution,
Distrujan ar veleien hag ar religion ;
An tad santed ar Pap zo gante prisonniet ;
Attaqui e reont an ol Gatholiquet.

Arre e neus lennet e voar ar virione
Hac e lar tout e bras misericord Doue
Pa andur quement al gant e grouadurien
Mes ebars er bed al e punisso certen.

Bezan so c'hoas re all pere ne hanvan quet
Hag he gondu en Franç bueo direglet ;
Aman, bars en Bretagn, a drugare Doue,
Gredanquet e ve bras an nombr deus aneze.

Ha c'hoas ar re a so, tout o deus mission
Labourat ha prezec vit ho religion,
Disquei eun tam scoer vad vit trompla ar gristenien,
Clasq rei dè da gridi e ve mad o lezen.

Religion Luther so prezeguet gante,
Bezan ho devo cont da renti da Zoue.
En pemzec cant uguent, gant er pap Leon dec,
Luther so condaonnet hac excommuniet.

Vit bezan fondatour eur lezen difennet
Ha dar gatholiquet adversour toueet ;
Ar religion se a so ledan ha franc
Eun anter goël marc'hat e c'heller mont da zant.

Da ve ure pe saouing e mes deus ho goele
Ne lavaroñt james na pater nac ave,
Neinquet voar o zaoulin de adori Doue
Goel e gante clevet mar be prest ar c'hafe.

Enpad corden an de clascoing ho ezamant,
Rei plijadur d'ho c'horf, ebars en pep momant.
Consultet mar caret dern deus tud ar vro man,
So bet coste Versail en mesq ar re laran.

Goulennet digante lod dimeus o doare,
Hag e clefet ha men e lar ar virione.
Mez e meuz o laret mesq ar Gatholiquet,
Beza zo tud quen fal vel oufec'h da gavet.

En em ober ma zro men a meus rencontro
Tud deus ar re fallan mesq ar Gatholiquet,
Bete bars eneur gouent en mesq ar sceurezet,
Lec'h ne sonjen cavet met danve zaentezet.

Livet e ari Franç gant ar pec'het marvel,
Nem gondui e ra de malheur eternel ;
Penevert zo tud vad ordinal o pedi,
Nim moamp pel-zo souffret ar voalen a gasti.

Ari e ar vec'hman en amzer a ganvo,
Guelvete ar Francizien dont dindan en armo,
Discleriet zo brezel etre ar Pruss ha Franç :
Voar bord rinvier ar Rhin conter mont da gommance.

Pa neus gouveit ar Pruss doare e adversour,
E chelves en Allemagn da zonet den sicour,
An eil de a vis eost e sonnas ar c'hanon
Ma coees Saarbrück en hon possession.

Vid ober plijadur d'ar princ imperial
E oa lançet bombou bars en quaer da stracal :
Manquet oc'h Francizien beza e bombardet,
Ne vo quet pel dale o sotis e pefet.

Ari e ar roue Guillaume gant eunec cant mil den,
Da ober résistanç eus armé ar Francizien,
Ebars en Vissembourg, ar pervet a vis eost,
E commandas ar Pruss rei da c'hout e oa mestr.

Hanter-cant mil soudard deuz ar Brussianet,
Evel eun taol curun so nem brécipitet,
Var divizion faibl ar general Douay,
Env so ive lazet nem gommandi deze.

Tri mii pemp cant soudard e meump enno collet,
Paet e Sarabrük gant ar Brussianet,
Aben ar choec'hvet de mimp a nifoas calz goas,
En Voert hag en Forbach e oa diou gombat vrás.

Dornet omp adare gand om ennemiet,
Partout e c'ha ar victoar gand ar Brussianet;
Quen bras e oa hon c'hol, tré lazet ha blesset,
Gant aon da sponta ar bobl na ne quet bet merquet.

Ar prinç Pruss resolvet, hag en nos hag en de,
Dont voar lerc'h Mac-Mahon, bopret en poursue ;
Arme Frederie-Charles hag armeou Steinmetz,
A ni foa entouret en arme deuz a Vetz.

Eun attaq vigourus ni foa lee'h er Pervet,
Hag an Allemantet seblante bout dornet ;
Ben ar c'hoezeevet de e oa are combat :
Anzav e rejont c'hoas ho c'hol considérabl.

Ben an trivouac'hvet de e voa are had eroc,
Dornet omp adare ebars en Gravelott ;
An de se evoant daou ous pep unan a Franc,
Biquen n'altemp gonit meit dre eun tol par chanc.

Gant ho artilleri voant er memes fèçon :
Bezan oa gant ar Pruss ouspen pem cant canon.
An uguent à vis eost nin moamp c'hoas diou arme,
Hag ouspen cant mil den en unan aneze.

Niben c'hoec'huguent mil deus e c'infanteri,
Hag ouspen uguent mil deus a gavaleri,
En he c'hartilleri oa spen daou c'chant canon,
Tud vit ho labourat hah amenution.

Chetu arme Bazaine bars en Metz renfermet,
Arme Fréderic-Charl neus he assieget,
Neuse ar prinç de Sax a yeas trezec Chalon,
Hag ar prinç Prussian a heulie Mac-Mahon.

C'hoas e lacjont ar siej voar Bitch ba Phalsbourg,
Ar general Verder oa casset da Strasbourg,
Toul ne nem rentas quet ,caer he oa var he zro,
Meit an trivet voar nuguent deus a viz guengolo.

Bars en plenen Baumont a ben an dregontvet,
Corfarme de Failly a so bet soupronet,
Fors nombr a so lazet dimeus he zoudardet,
Hae ouspen eunec mil anhe so prisonniet.

Col e rejomp ennan ouspen uguent canon,
Ho gloriussa victoar vit en arme Saxon,
An oll a lavare he nifoar trahisset,
Gant eur soudard dezan voar ar plaç he lazet.

Hennes en treantes gant he vaionnettes,
Vit en recompensi deus he fallagries,
Men garge bout capabl d'expliquo voar he hed,
Ar barbari infam deus hon ennemiet.

Ar guear deus a Vazeil a so distrujet net,
Nem regeo eur visit gant ar Brussianet,
Vel loënet arraget int antreet en quaer,
Bob de me c'havancent he tannent en antier.

Nen coachet oa an dud easi tout er c'havio,
Clasq he nen ripui a hent ar boulejo,
Bezan oa bars en quaer tremen a zaou vil den,
Tout int devet en beo nemet tri c'hant eb quen.

Darn deus an tri c'hant-se, pere so sortiet,
A assur a fe vad penaus ho deus goëlet
Tol famillo a bes bars en creis ar flammo
Hag ho forei da chom bars en tan da rosto.

Cri vije ar galon, ha cri ma ne ranje,
Ho clevet ar gri fors ennan nep he vije ;
Biscoas cri fors velli ne oa voar an douar,
Hep me touches biscoas ar c'halonou barbar.

Comprenomp, ma breudeur, bars en ho barbari,
Forci tud veo da c'hom bars en tan da zevi,
Mar esaech' tec'hel, ar barbaret infam
En ho stringue ractal donnech' en creis ar Flam.

Avançomp breman dreist d'ar guear valeurus-se,
Ha leromp eur beden vit repos ho ene ;
Ben ar c'henta devez deus a vis guengolo,
Querquent ha string an de, sonnes ar c'hannonio.

Aben div heur goude oa blesset Mac-Mahon,
Coëet e leun a c'hloar he nem difen he vro,
Pebes col he eman evit ar Francizien,
Car ne oa nemertan a boagine d'ho difen.

Araog nos an de-se, bars ar guer a Sedan
Oa trout an Empereur ebars ar pech brassan ;
Entouret he oa quaer gant en Allemantet,
He c'hent den ecrasi mar ne mem renjje quet.

En de se he oa c'hoas gant an Allemantet
Cals tuy ha canonnio ha tuy ha dud armet ;
Dec mil ha pervar-uguent dimeus hon zoudardet
Ha ye prisonnierrien gant hon ennemiet.

Impossubl he ve din expliquan ar poagnio,
He oa gret d'he da zoufr he neur vont deuz ho bro :
Dornet ha maltretet, nos ha de dre hencho,
Gant famin ha lastre cals hane so maro.

Bars en affer Sedan sur so bet trahison,
Mes c'hoas so tud coupabl ouspen Napoleon.
Pebez col he heman da rouanteles Franc !
C'hoant hemeus d'helaret, ne nomp quet tud a chanc.

Mar gue collet an dud, collet e an armo,
Collet so spen tri c'hant demeus on c'hanonio,
Ha pevar voar nuguent deus hon mitraileuso,
Ouspen perguent mil a fusuillou chassepot.

C'hoas so et gante c'hoec'h mil deus hon c'hezec,
Pe nouint ari re scouis nouquet red d'he querset.
Brema he proclamet ar Republiq en Franc,
Ha ne glever quet son nemeit guerre a outranç.

Chetu ar Brussianet breman libr da vareho,
Trésac ar guear a Baris vit he c'hassiejo,
Gouarnament Paris he neus guelvet ractal,
Per uguent mil mobil da vont d'ar gabital.

Bezan nifoar Trochu, ben ar bemzeevet de,
Ouspen tri c'hant mil den ebars en he arme ;
Eun delegation a c'houarnament Franc,
So deut d'ar guear a Dours d'ober ho demeuranç.

Ar-reman oa pel-so ho poagnal nos ha de,
Clasq tapout ar pouvoar er vech man ma gante ;
Breman c'hamp da velet ar republicanet
Ebars ar guer a Dours o c'hoari o fotret.

Conseillou general hag arrondissament,
Procurer imperial, prefet ha president,
Conseil municipal ha mair ha sous-prefet,
Gant ar gouarnament, tout int destituet.

Ne gomzont ha netra met deus enim difen,
Goulen tud hag arc'hant digant ar Francizien,
Ben an uguenvet de he oa assieget,
Ar guear deus a Baris gant an ennemiet.

Communication en arme Allemand,
Ha nifoar d'ar c'houls-ze daou goal empechamant.
An trivet voar nuguent Toul, enim rente d'he,
C'hetu disparaisset unan deus ha neze.

Ar guear ha Strasbourg , an eisvet voar duguent,
Enem rentas ive. Breman he libr an hent,
Bazaine a zo bepret dizourci bars en Metz,
Na neus quet cals ha c'hoant da sortial er mes.

Ari omp Francizien en fin mis guengolo,
Ha voar gresqui bepret ec'ha hon malheurio;
Chetu ar gabital bloquet he canonnio,
Ho vevan separat dimeus ar provinço.

Hag hep communican ganimp en nep feçon,
Nemeit dre loënet ninj petramant dre ballon.
An de quentan ha here ha ze bet decretet
Gant ar gouarnament vije mobiliset

Ar celibatairien dont betec daouguent vlas,
Ha guement so valid ha mad da servicha ;
Ben ar pempet devez dimeus ar vis here
Ar general De Moltke, Bismark hag ar roue

D'ar guear deus a Versail deuet he zint o zril.
Ho c'hartier general ho deus formet enni ;
Ha drugare Doue ar vech man momp sicour,
Ari he Garibaldi hag he vanden en Tours.

Glais-Bizoin he neus pres da vont d'en embrassi,
Ha Cremieux ha grie : « Vire Garibaldi. »
Breman e credan ferm e vo stennoc'h ar c'hroe
Pa man Garibaldi e c'hont da c'hoari e bot.

Heman so deit expres da sicour peillat Franc,
Da gas ar Pruss da yer, ne requiet cals e lane ;
Frerien ha sœurezet, nem guemeret hardi,
Tout e renquech scarso mar gaï Garibaldi.

Ar religiuset dimeus ho c'houencho,
Ar seminaristet deus ar seminairio ;
Mar gari Menotti tout e rai d'he bale
Ha lacat e ganail da gousquet n'ho goele.

Ar reze so gant Franc bevet mad ha pevet,
Dijen ha dizourci deus ar Brussianet ;
Ar generalet vad e ve destituet
Menotti Garibaldi so bopret inoret.

Ema entu gantan gouvernamant Bordeaux,
Se so caus leront neus tappet eun drapeau ;
Zoudardet deus a Franc , vaillant ha redoutet,
A lemes eun drapeau gant ar Brussianet.

E neur dont voar o c'his, contant evel aéle,
Arme Garibaldi nem gaves gante
Hac e laeras deze drapeau ar Brussianet
Ha deus tu da Vordeaux oa telegraphiet.

An aotrou Gambetta, ministr deus ar brezel
Ha ordrenas ractal bars ar guer a Vourdel,
Ma haje eun depech da pep departamant
Ma c'houfeche an ol, en generalament,

E oa Garibaldi maestr ar generalet
Hac e tistroje cals deus ar Brussianet ;
An nanvet ha triuguent deus ho rejimanclo
E neus distrujet net ha tappet ho drapeau.

Chetu c'hoas publieit eun depech ar c'haerañ,
Cavet e vo tud sod da gridi anehan ;
Queit e oa Gambetta o formi armeo
Re ar Brussianet a rede voar ar vro.

Ha tout nem avanc o disfoa mission
Da lacavet ar vro en requisition ;
An due de Mecklenbourg a reas ar sieg
Deus ar guer a Soisson pini nem rentes.

Corf arme Manteuffel a yeas tresec Rouen,
Vonderthan hac Albert en tresec Orlean,
Da rencontr arme Loir, pini nem save
Da eis-uguent mil den aben en amserse.

En difrezo rejont ebars en Arthenay
Hac antren en Orlean an necvét a hère ;
Ar guer a Châteaudun, goude bombardamant,
Enem rentas ive dan arme Allemand.

Eun anter deus a guer e oa distrujet net
Quen ne œleng netra nemet tan ha moguet ;
Ar pervet voar nuguent dimeus a vis here
Ar guer a Schelestadt enem rentas deze,

Gant daou vil pemp cant den e oa n'he goarnison,
Da fons en Allemagn tout ing et dar prison ;
Arabet e ancouas ar marechal Bazaine
So bopret renfermet bars en Metz en Lorraine.

Tromplan ra he arme en lies a féçon,
C'hoant he neus d'ha vonet voar lerc'h Napoléon ;
Pa gommaude d'he dud eur sorti benaquet
Chom he re en d'he se n'he vele da gousquet.

Murmuri rent voar n'han cheffo ha zoudardet,
Gout he rent dre avanç penaus he oang guerset;
Ar seisvet voar nuguent dimeus a vis here
Ar macheval Bazaine d'har Pruss he nem rente.

Ha cant hanter cant mil dimeus hon zoudardet
A ye prisonnerien gant ar Brussianet ;
Neur vont tresec ar Pruss eun arme Allemand
Eneus gret dezech soufr meur a voal tretamant.

Beta daou ze deus tu, hep dibri nag evet,
A daulio cross fusuil alies mal'tretet,
Renquet o deus andur quement extremite
Ma c'he cals aneze d'hor ho feuc'h ous Done.

Chetu quement arme nisoa Franç en campagn
Prisonnier tout er Pruss pe bars en Allemagn ;
Ar c'hoec'hvet a vis du he oa had quemeret
Ar guer a Châteaudun gant ar Brussianet.

Aben an de voar lerc'h ebars en Sant-Laurans
E voa victorius adare arme Franç ;
Bemde e voa combat, betec an decvet de,
Ha goude eun attaq vigourus en Coulmiers,

Ar guer a Orléans e voa had quemeret ;
An arme Allemand partout e so dornet ;
Bars ar c'hombatjou man e oamp victorius,
Tremen euneec mil den e neus collet ar Pruss.

Mes ar Brussianst ha so sur ha sicour,
Harie Frederic Charl hag en duc Mecklembourg
Gant arméou pouner ha canonnio nombrus
Hevit ober d'ho zud bezan victorius.

Breman o deus assemblé ouspen pemp cant mil den,
Avanç e rang joaüs tresec ar Francizien ;
Neus meit daou c'hant mil den ebars en arme Loir
Casi sur e ar Pruss da gavet ar victoar.

An eisvet voar nuguent en arme Allemand
E oa victorius en Beaune la Roland,
An eil a vis querza e neus nem rencontret
Arme ar Francizien hag ar Brussianed

Betec ar pempvet de brezel deus ar goassan,
Mes arme de la Loir e neus renquet souzan,
Homman so vit ar Pruss eur victoar ar c'haeran
Had quemeret e neus ar guer a Orléans.

Pevar uguent canon da Franç o deus tappet
Ha prisonniet dec mil dimeus hon zoudardet,
C'hoas e hing antreet bars er guer a Rouen
Hac e neus exiger ar cheffo Prussian

Ma vije pevet d'he vit contribution
Ar som considerabl a seitec million;
An duc de Mecklembourg, maestr ar filouterien
A gontinu bopret voar lerc'h ar Francizien.

Bars en quichen ar Mans e nem gaves gante,
Eur gombat ar goassan a so bet entreze;
Dornet omp adare gant ar Brussiannet
Antreet ing er Mans hag o deus y scoet

A bevar million a gontribution
Ha fornis bemde d'he daou uguent mil ration
Chetu arme ar Loir adare repousset
Hac an arme du Nord partout a so dornet.

Gant arme ar Sav-Eol ar paour ques Bourbakia
O velet e colle caer a nifoar c'hoari,
Quemeret e neus bet quement a zisesper
Ma sonjas nem laza a tennou revolver.

Dec mil ha triuguent dimeus e zoudardet
E neur vro estranjour so breman prisonniet,
Forcet omp de ansav ne nomp quet vit ar Pruss,
Partout lec'h me c'hoari eve victorius.

Bezan oa bars en Franç ne neus quet c'hoas eur mis
Taer arme destinet da zelivro Paris,
Culbutet ing o zaér gant ar Brussiannet
Hac ar guer a Baris so cernet vel bopret,

Ar Barisiannet e neus gret sortio
Tout ing bet oblijet da quignat o roudo,
Impossubl birviquen eo sortial er mes
Cresqui e ra bopret en arme a siej

Ar c'hoec'hvet voar nuguent dimeus a vis guenver,
O velet ne oa quen a vevanç bars en quer,
E ze nem resolvet gouvernamant Paris
Da vonet da Versail da c'houl eun armistic.

Accordet so deze gant ar gondition
Ma rajent ar fortio ha daou c'chant million;
Gouvernamant Paris e ordrenas ractal
Ma vije hanvet eur gouvernamant légal.

Pini nije pouvoar da ober an traite
Ha d'hober dimp cavet peuc'h ha tranquilite;
Et e n'autrou Thiers da Versail ec'hunan
Da barlant eus Bismark, ar ministr Prussian.

Nem accordet o deus voar sujet an traite
Meit e renceje bean ratifiet goude
Gant ar represantet deus ar rouanteles
Vit ma vije valabl o marc'hat da james.

Pa zistroas Thiers bet o c'hober marc'hat
E eoce an daero dimeus e ziv lagat;
Conditionou rust so dezan proposet,
Red eo accepti pen e gouir omp force.

Ratifiet e bet an traite en antier
Evel me oa sinet gant Bismark ha Thiers,
Dre an accord so bet e reng ar Francizien
Rei d'he ar pempvet lod e brovinç ar Lorain

Ar guer a Thionvill hac ar guer deus a Vetz
Distag ing deus a Franç da virviquen james;
Dre ar memes artiel e zomp oblijet c'hoas
Nemet Belfort epquen da rei d'he an Alsac.

Dre an trivet artiel e zomp nem oblijet
Da rei pemp milliard en arc'hant d'har Prusset,
Differet mad o deus ar milliard quentan
E reng bezan peet aroc fin ar bla man.

Ben tri blaves a c'han pevar milliard all,
Neuse nin a vo libr evel an ordinal,
Vit cavet assurans dimeus ho feamant
Chom e rai bars en Franç zoudardet Allemand.

Mes bob de me pefomp e rencouing dre degre
Tec'hel er mes a Franç ha retorn d'ho c'hontre;
Chetu gret an traite ne neus quen meit peo
Retorn era an dud pep hini n'he di vro.

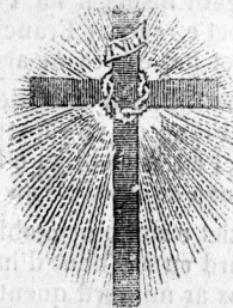
Merc'het yaouanc Bretagn oa et tout en canvo
O velet danvez n'ezoc'h o rancout partio,
Nem gonsolet merc'het, disec'het o taéro,
Men a glev trous ar vapeur o cas anhe do bro

Mobil ha mobiliset tout o deus toueet
Arog fin ar bla man o dije pep a vreg;
Nep e neus compostet quemeiad an ezac'h
Voar ar marc'hat anei a ro c'hoas homman da'ch.

Ma residans a so bars en parous Kerien,
Breman ben goël Miquël he c'hin da Lariven,
Souhaiti ran yec'het da guement e c'hlevo
Graç d'imp de nem velet assemblees en envo.

An Nent he zon hanvet gant an dud dre aman,
Leneindre, Jean-Marie, ordinal pe zioan;
Dister a zon ha gorf ha dister à speret,
C'hoas he ze goassoc'h d'in, ne meus quet a yec'het.

Pidi eran Doue hag he vam ar Verc'hes
Da rei d'imp oll ar c'hraq d'hor hon silvidiguez,
Vit ma helfomp monet goude fin hon bue
Dan envou d'ho meuli hed an eternite.

PEDEN

O ! Doue galloudus ha leun a vadelez
Var hon breudeur malurus grit eur zel a druez !

Evit hon zovetaat, var ar menes calver,
Ho c'heus scuillet ho goad e creïs etre daou laer. —
Hon zoudardet vaillant, evit difen hor bro,
Zo en eur zacrifiet da c'heuill hent ar maro.

O ! Doue galloudus ha leun a vadelez
Var hon breudeur decedet grit eur zel a druez ! — c. v.

De profundis !

Propriété de l'Éditeur : J. H.

Mouet e Montroulez e ty J. Haslé.

